

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO
ĮSAKYMAS

DĖL NACIONALINĖS SMURTO PRIEŠ VAIKUS PREVENCIJOS IR PAGALBOS
VAIKAMS 2011–2015 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2011 m. sausio 3 d. Nr. A1-2
Vilnius

www.vpsc.lt/doc_files/programu_atask/smurto%20progr.doc

Nutarimas skelbtas: Žin., 2008, Nr. 51-1892

Neoficialus nutarimo tekstas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS**

**DĖL NACIONALINĖS SMURTO PRIEŠ VAIKUS PREVENCIJOS IR PAGALBOS
VAIKAMS 2008–2010 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2008 m. balandžio 24 d. Nr. 392
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Patvirtinti Nacionalinę smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2008–2010 metų programą (pridedama).
2. Nustatyti, kad Nacionalinė smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2008–2010 metų programa (toliau vadinama – Programa) įgyvendinama iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme valstybės institucijoms ir įstaigoms, atsakingoms už Programos vykdymą, patvirtintų bendrųjų asignavimų ir kitų lėšų.
3. Pasiūlyti savivaldybėms, aukštosioms mokykloms, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centrui, Žurnalistų etikos inspektoriatui, nevyriausybinėms organizacijoms dalyvauti įgyvendinant Programą.
4. Pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai koordinuoti Programos įgyvendinimą ir kasmet iki kovo 1 d. nustatytą tvarka pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei ataskaitą, kaip vykdomos joje numatytos priemonės.

Ministras Pirmininkas

Gediminas Kirkilas

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Vilija Blinkevičiūtė

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2008 m. balandžio 24 d. nutarimu Nr. 392

**NACIONALINĖ SMURTO PRIEŠ VAIKUS PREVENCIJOS IR PAGALBOS VAIKAMS
2008–2010 METŲ PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2008–2010 metų programos (toliau vadinama – ši programa) paskirtis – numatyti kompleksines priemones smurtui prieš vaikus su visomis jo apraiškomis šalinti. Programos priemonės skiriamos vaikams, galintiems

nukentėti ir nukentėjusiems nuo psichologinio, fizinio, seksualinio išnaudojimo ir nepriežiūros, jų šeimoms, smurto ir patyčių prevencijai mokyklose.

2. Ši programa parengta atsižvelgiant į:

2.1. Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005–2007 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 491 (Žin., 2005, Nr. [58-2021](#)), įgyvendinimo rezultatus, programos tęstinumo poreikį, įgyvendintas efektyviausias smurto prieš vaikus mažinimo priemonės; Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją, ratifikuoatą Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. [60-1501](#)); 2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 779/2007/EB, 2007–2013 m. laikotarpiui nustatantį smurto prieš vaikus, jaunimą ir moteris prevencijos ir kovos su juo bei aukų ir rizikos grupių apsaugos specialiąją programą („Daphne III“ programa) – Bendrosios programos „Pagrindinės teisės ir teisingumas“ dalį (OL 2007 L 173, p. 19);

2.2. geriausių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų turimą smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams patirtį.

3. Ši programa pradedama įgyvendinti 2008 metais, baigiama – 2010 metais.

4. Šioje programoje vartojamos sąvokos:

Vaikas – pagal Lietuvos Respublikos įstatymus asmuo iki 18 metų.

Smurtas prieš vaikus – visos seksualinės prievartos, apleistumo ar aplaidžios vaiko priežiūros, kitokio jo išnaudojimo fizinės ir (ar) emocinio blogo elgesio, sukeliančio faktinę ar potencialią žalą vaiko sveikatai, išlikimui, raidai ar orumui, formos.

Fizinis smurtas prieš vaikus – faktinę ar potencialią fizinę žalą vaiko sveikatai sukiantys veiksmai, sąveikos (ar jos nebuvimo) su vaiku metu (pagal Pasaulio sveikatos organizaciją (toliau vadinama – PSO). Fizinio smurto veiksmy pobūdis gali būti įvairus: smūgiai, mušimas, žalojimas ir kitoks poveikis vaiko kūno išoriniam paviršiui ir vidaus organams, naudojant fizinę jėgą, šaltąjį ar šaunamąjį ginklą arba kitus daiktus, skysčius, medžiagas ir kita.

Emocinis smurtas prieš vaikus – nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, sukiantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir raidai (pagal PSO). Emocinė prievarta gali būti įvairių formų: nuolatinė kritika, šauksmai, patyčios, jausmų nepaisymas, žeminimas ir kita.

Seksualinis smurtas prieš vaikus – vaiko raidos požiūriu priklausomų vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nesubrendę, kurios nevisiškai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuri pažeidžia socialinius tabu ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ir (ar) gauti su šia veikla susijusį pelną. Seksualinės prievartos formos: seksualiniai santykiai, susiję su prasiskverbimu (vaginaliniai, analiniai, oraliniai santykiai); daiktų kišimas į lytinius organus; vaiko vertimas masturbotis, glostyti suaugusiojo lytinius organus; vaiko glostymas, masturbavimas, bučiavimas siekiant seksualiai pasitenkinti; lytinių organų demonstravimas vaikui; kalbėjimas su vaiku seksualinio pobūdžio kalba, nepadorių gestų demonstravimas.

Smurtautojas – asmuo, panaudojęs seksualinę ar fizinę prievartą prieš vaikus ir (ar) sukėlęs vaikui fizinį skausmą, sunkių psichologinių išgyvenimų.

Vaiko nepriežiūra – ilgalaikis fizinių ir psichinių vaiko poreikių netenkinimas, dėl kurio kyla grėsmė pilnavertei vaiko raidai: nesirūpinimas vaiko maitinimu, rengimu, fiziniu saugumu, sveikata; psichinių vaiko poreikių netenkinimas – nesirūpinimas vaiko socializacija, lavinimu, jo palikimas, pametimas, išvijimas iš namų.

Prekyba vaikais – tai siūlymas pirkti ar kitaip įgyti vaiką ar vaiko pardavimas, pirkimas ar kitoks perleidimas arba įgijimas, vaiko verbavimas, gabenimas ar laikymas nelaisvėje, žinant, kad jis bus įtrauktas į prostituciją ar bus pelnomasi iš jo prostitucijos arba jis bus išnaudojamas pornografijai ar priverstiniam darbui, ar to siekiant.

Prevencija – veikla, skirta nusikalstamo elgesio rizikai mažinti, imantis visuomenės švietimo, informavimo priemonių, neleidžiančių atsirasti smurtui prieš vaikus.

Intervencija – visuma aktyvios terapijos ir kitų kompleksinės pagalbos priemonių, taikomų nukentėjusiems nuo visų formų smurto vaikams, jų šeimos nariams ir kitiems artimiesiems (draugams, bendramoksliams ir panašiai), taip pat smurtautojams, siekiant grąžinti juos į normalų gyvenimą.

Postvencija – visuma kompleksinės pagalbos priemonių, taikomų nukentėjusiems nuo visų formų smurto vaikams, jų šeimos nariams ir kitiems artimiesiems (draugams, bendramoksliams ir

panašiai), taip pat smurtautojams, siekiant apsaugoti juos nuo lėtinių išgyvenimų, mažinti riziką jiems patekti į vidinio ir išorinio smurto aplinką, greičiau grąžinti juos į normalų gyvenimą.

II. APLINKOS ANALIZĖ

5. Smurtas prieš vaikus – sudėtingas socialinis reiškinys, glaudžiai susijęs su visuomenės vertybėmis, atsparumu įvairiems neigiamiems socialiniams reiškiniams: skurdui, nedarbiui ir kitokiems. Pastaraisiais metais stebint Lietuvoje vykstančius socialinius procesus ryškėja visuomenės agresyvios elgsenos plitimo tendencija, pasireiškianti įvairių formų smurto protrūkiais daugelyje socialinių institucijų (šeimoje, mokykloje, jaunimo grupėse ir kitur). Smurto raiškos stebėseną rodo, kad į smurto aplinką patenka mažamečiai vaikai. Pastaraisiais metais vis plačiau diskutuojama apie smurtą, žmonės apie tai sužino iš visuomenės informavimo priemonių, akcijų, specializuotų mokymo programų, seminarų ir kitokios organizuojamos veiklos. Tai leidžia laisviau ir drąsiau kalbėti apie patiriančius smurtą vaikus, netoleruoti akivaizdžių smurto faktų ir nelikti jiems abejingiems.

6. Vaiko teisių apsaugos tarnybų pateiktais duomenimis, 2006 metais 1639 vaikai patyrė smurtą. Tai mažiau nei 2004–2005 metais. 2004 metais užfiksuoti 2359, o 2005 metais – 2311 smurto prieš vaikus atvejų. Labiausiai smurtas prieš vaikus paplitęs Utenos (0,63 procento) ir Vilniaus (0,42 procento) apskrityse, mažiausiai – Klaipėdos (0,11 procento) ir Kauno (0,12 procento) apskrityse. Duomenys apie smurto pasiskirstymą tarp lyčių rodo, kad berniukai smurtą patiria dažniau nei mergaitės. Fizinį smurtą 2006 metais patyrė 550 berniukų ir 343 mergaitės, tačiau mergaitės dažniau nei berniukai patyrė seksualinį smurtą.

7. Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2006 metais Lietuvoje nuo nusikalstamų veikų nukentėjo 5109 vaikai (iš jų 3318 berniukų ir 1791 mergaitė), tai yra daugiau negu 2005 metais. Vaikai sudarė 10,3 procento (2005 metais – 9,4 procento, 2004 metais – 7,1 procento) visų nukentėjusių fizinių asmenų. Dažniausiai nuo nusikalstamų veikų nukentėjo 14–17 metų vaikai – 2968 ir 10–13 metų vaikai – 1344; 455 nukentėjusieji buvo 7–9 metų, 342 nukentėjusieji – iki 6 metų. Nuo tėvų smurto nukentėjo 730 vaikų. Darant nusikalstamą veiką žuvo 57 vaikai. Nuo nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui nukentėjo 242 vaikai, iš jų 57 vaikai – iki 9 metų, 73 vaikai – 10–13 metų.

8. Įgyvendinant Nacionalinę smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005–2007 metų programą, apie 1500 vaikų ir jų šeimos narių suteikta nemokama socialinė, medicininė, teisinė ir psichologinė kompleksinė pagalba, taigi ja galėjo pasinaudoti ir sunkiau besiverčiančios šeimos. Kvalifikuoti ekspertai mokė 649 specialistus, dirbančius įvairiose įstaigose – švietimo, vaiko teisių apsaugos, socialinės rūpybos, teisėsaugos, – kaip atpažinti įvairių formų smurtą ir pasirinkti pagalbos teikimo mechanizmą.

9. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje 2006 metais gauti 357 skundai, iš jų 36 – dėl fizinio smurto (15 – dėl fizinio smurto šeimoje, 10 – dėl fizinio smurto mokykloje, 6 – dėl fizinio smurto globos namuose, 2 – dėl fizinio smurto globėjų šeimoje ir 3 – dėl fizinio smurto kitose vietose). Gauti 29 skundai dėl emocinio smurto (12 – dėl emocinio smurto šeimoje, 6 – dėl emocinio smurto mokykloje, 5 – dėl emocinio smurto globos namuose, 5 – dėl emocinio smurto globėjų šeimoje ir vienas – dėl emocinio smurto kitose vietose). Gauti 7 skundai dėl seksualinio vaikų išnaudojimo.

10. Vis dažnesni vaikų itin žiauraus elgesio protrūkiai. Išsamūs vaikų padarytų nusikaltimų aprašymai leidžia manyti, kad gausėja sunkiai paaiškinamo, neracionalaus smurto incidentų. Smurtaujantys vaikai (nesvarbu, kokios formos smurtas) – laiku nesuteiktos socialinės, pedagoginės ir psichologinės pagalbos, kurią privalo užtikrinti valstybė ir visuomenė, padarinys.

11. Lietuvos mokyklose didėja socialinis ir psichologinis nesaugumas. Tai rodo tarptautinių tyrimų duomenys ir Pagalbos vaikams ir paaugliams tarnybos „Vaikų linija“ atlikto tyrimo „Nustok tyčiotis“ rezultatai. Patyčios mokykloje – opi visų Europos valstybių problema, tačiau Lietuvoje patyčias patiria 70 procentų mokinių, o Čekijoje ar Švedijoje – apie 20 procentų. Tai blogina psichologinį mokyklos klimatą, kenkia mokinių, mokytojų ir tėvų tarpusavio santykiams.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nuo 1998 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis remia psichologinės pagalbos telefonu paslaugas – sumoka už gyventojų, skambinančių į psichologinės pagalbos tarnybas, skambučius. Nuo 2005 metų skiriama lėšų ir šių tarnybų administravimo išlaidoms iš dalies padengti. Šiuo metu Lietuvoje veikia dvi nemokamos telefono linijos – „Vaikų linija“ ir „Jaunimo linija“, kurios teikia psichologinę pagalbą vaikams ir paaugliams. „Jaunimo linijos“ 2006 metų skambučių statistikoje nurodyta, kad į šią liniją bandyta

skambinti daugiau kaip 2 mln. 240 tūkst. kartų, o atsakyta į 118 tūkst. skambučių. Taigi daugiau nei į 90 procentų skambučių neatsakoma ir vaikai reikiamos pagalbos negauna. Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetas 2006 m. kovo 17 d., susipažinęs su antrąja Lietuvos periodine ataskaita (Nr. CRC/C/LTU/CO/2), pasiūlė užtikrinti, kad pagalbos linija galėtų naudotis daugiau vaikų.

12. Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisija teigia, kad spaudos leidinius, kino ir videofilmus, radijo ir televizijos programas priskirti erotinių, pornografinių, smurtinių visuomenės informavimo priemonių kategorijai nėra paprasta, kriterijai kinta ir skirstant įmanomas subjektyvumas. Dėl to šiandien žiniasklaidoje neišvengiama agresijos elementų, kurie ypač veikia jaunimą. Problema sunkina ir tai, kad smurtas plinta internetu, mobiliaisiais telefonais, kurie progresuoja kur kas sparčiau, nei spėjama sukurti smurto prevencijos priemonės. Netinkamas šių technologijų naudojimas kelia grėsmę vaiko sveikatai, gali neigiamai veikti mokslo ir auklėjimo rezultatus, elgesį.

13. Prievarta prieš vaikus, o ypač jų seksualinis išnaudojimas, pastaruoju metu kelia vis didesnę susirūpinimą visoje Europos Sąjungoje (toliau vadinama – ES). Įvairių formų smurtas prasideda šeimoje ir mokykloje ir plinta tarptautiniu mastu: prekyba vaikais, vaikų pornografija internete ir panašiai. Įgyvendinama Smurto prieš vaikus, jaunimą ir moteris prevencijos ir kovos su juo bei aukų ir rizikos grupių apsaugos specialioji programa („Daphne III“). Šios programos tikslas – užkirsti kelią viešojoje arba privačioje srityse pasitaikančiam įvairaus pobūdžio smurtui prieš vaikus bei moteris, kovoti su juo – imtis prevencijos priemonių ir teikti paramą nukentėjusiesiems ir rizikos grupėms, skatinti tarpvalstybinę veiklą – kurti tarptautinio bendradarbiavimo tinklus, užtikrinti žinių plėtrą, gerinti visuomenės suvokimą apie smurtą ir tirti su smurtu susijusius reiškinius, tyrinėti pagrindines smurto priežastis, kovoti su jomis visuose visuomenės sluoksniuose.

14. Smurtas prieš vaikus – ne tik Lietuvos visuomenės problema, todėl svarbus glaudus tarptautinis bendradarbiavimas – galimybė keistis patirtimi įvairių sričių specialistams, susijusiems su vaikų, nukentėjusių nuo smurto, teisių apsauga. Nuo 1999 metų Baltijos jūros valstybės bendradarbiauja kurdamos šio regiono valstybių kompetentingų institucijų tinklą. Sukurtas ir veikia interneto portalas www.childcentre.baltinfo.org, skirtas keistis informacija specialistams, dirbantiems su rizikos grupės vaikais, čia ypač daug dėmesio skirta pagalbai vaikams, patyrusiems seksualinį smurtą. Vienas šio tarptautinio bendradarbiavimo prioritetų – pagalba vaikams, nukentėjusiems nuo smurto. 2004 metais pradėtas kurti dar vienas tarptautinis bendradarbiavimo vaikų klausimais tinklas „Childoneurope“. Vienas jo veiklos prioritetų – bendradarbiavimas smurto prieš vaikus klausimais ES valstybėse.

15. Pirmiausia šeimoje vaikas patiria socialinę sanglaudą ir jos išmoksta. Atsižvelgiant į Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacijas Rec (2006) 19, vaikų auklėjimas turi būti grindžiamas pozityviomis nuostatomis. Pozityvus vaikų auklėjimas – tėvų elgesys, pagrįstas vaiko interesais, t. y. vaiko puoselėjimas, galių jam suteikimas, nesmurtavimas prieš jį, jo pripažinimas, taip pat ir elgesio ribų jam nustatymas, siekiant visavertės vaiko raidos.

Vaiko gerovės valstybės politikos strategijos įgyvendinimo priemonių 2005–2012 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 184 (Žin., 2005, Nr. [25-802](#)), numatytos priemonės, susijusios su pagalbos šeimai teikimu, skatinančios remti vaikų auklėjimą ir kurti pozityviam vaikų auklėjimui reikalingas sąlygas, didinti asmeninę tėvų atsakomybę už vaikus, orientuojantis į pozityvios tėvystės ugdymą, t. y. mokyti tėvus nesmurtinės vaikų auklėjimo kultūros. Nuo 2007 m. sausio 1 d. savivaldybių socialinių paslaugų įstaigose įsteigtos pareigybės socialinių darbuotojų, dirbančių su socialinės rizikos šeimomis, kuriose vaikams didžiausia rizika patirti ne tik fizinės bausmės, bet ir nepriežiūrą, psichologinį smurtą. Šie darbuotojai taip pat prisideda prie smurto šeimoje prevencijos, pozityvios tėvystės ugdymo.

III. PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

16. Šios programos tikslas – ugdyti visuomenės nepakantumą smurtui prieš vaikus, kompleksiskai šalinti smurto prieš vaikus priežastis, sukurti pagalbos vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ir jų šeimos nariams pagalbos ir prevencijos priemonių sistemą, mažinti smurto prieš vaikus paplitimą.

17. Šios programos uždaviniai:

17.1. organizuoti visuomenės švietimą smurto prieš vaikus prevencijos klausimais;

17.2. tobulinti specialistų, dirbančių su vaikais, kvalifikaciją smurto prevencijos ir pagalbos klausimais;

- 17.3. tobulinti teisinę bazę, padėsiančią užkirsti kelią smurtui prieš vaikus;
- 17.4. teikti paslaugas vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ir jų šeimos nariams;
- 17.5. organizuoti alternatyvias poveikio smurtautojams priemones;
- 17.6. plėsti tarptautinį bendradarbiavimą;
- 17.7. imtis veiksmų ir priemonių smurtui ir patyčioms mokykloje šalinti;
- 17.8. vykdyti smurto prieš vaikus stebėseną.

IV. SIEKIAMI REZULTATAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

18. Šios programos įgyvendinimo rezultatai:

18.1. vaikams, jų tėvams (globėjams), specialistams, dirbantiems su vaikais, ir plačiajai visuomenei bus suteikta žinių apie smurtinį elgesį, galimybę jo išvengti; per informacines akcijas bus ugdomas visuomenės nepakantumas smurtui prieš vaikus; bus suteikta daugiau žinių apie smurtinio elgesio pasekmes ir pagalbą, teikiamą nukentėjusiems nuo įvairaus smurtinio elgesio;

18.2. bus patobulinta specialistų, dirbančių su vaikais, kvalifikacija, taigi pagalba nuo smurto nukentėjusiam vaikui ir jo šeimai bus veiksmingesnė;

18.3. bus patobulinta teisinė bazė, padėsianti užkirsti kelią smurtui prieš vaikus;

18.4. vaikui ir jo šeimai bus suteiktos reikiamos paslaugos, sumažinta ilgalaikių neigiamų pasekmių rizika, užkirstas kelias tolesniems galimiems smurtiniams nusikaltimams;

18.5. bus organizuotos alternatyvaus poveikio smurtautojams priemonės;

18.6. bus pasikeista tarptautine patirtimi, patobulinta asmenų, dirbančių su smurtą patyrusiais vaikais ir jų šeimos nariais, profesinė kompetencija, pagausės tarptautinių partnerių;

18.7. bus įdiegtos specialios programos smurto plitimui mažinti ir patyčioms mokykloje šalinti;

18.8. bus vykdoma smurto stebėseną.

19. Ši programa bus vertinama pagal tokius kriterijus:

19.1. kiek savivaldybių dalyvavo visuomenės švietimo akcijose, skirtose smurto prieš vaikus prevencijai;

19.2. kiek procentų specialistų, dirbančių su vaikais, patobulino kvalifikaciją smurto prevencijos klausimais;

19.3. kiek parengta teisės aktų, padedančių mažinti smurtą prieš vaikus;

19.4. kiek procentų vaikų, nukentėjusių nuo smurto, ir jų šeimos narių gavo paslaugas;

19.5. kiek procentų vaikų, nukentėjusių nuo smurto, gavo kvalifikuotą nemokamą pagalbą telefonu (iš visų, kurie kreipėsi);

19.6. kiek procentų asmenų, padariusių seksualinius ar kitokius nusikaltimus prieš vaikus, gavo reabilitacijos ir psichologines paslaugas;

19.7. keliuose procentuose ugdymo įstaigų įgyvendinamos specialios programos, užtikrinančios saugią mokyklos aplinką.

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

20. Šios programos įgyvendinimo priemonės ir preliminarus lėšų poreikis joms vykdyti pateikti priede.

21. Šios programos įgyvendinimo priemonės vykdančios valstybės institucijos ir įstaigos kasmet iki vasario 1 d. teikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai informaciją apie jų įgyvendinimą praėjusiais metais.

Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir
pagalbos vaikams 2008–2010 metų programos
priedas

**NACIONALINĖS SMURTO PRIEŠ VAIKUS PREVENCIJOS IR PAGALBOS VAIKAMS 2008–2010 METŲ PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų.)			
			iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais
1. ORGANIZUOTI VISUOMENĖS ŠVIETIMĄ SMURTO PRIEŠ VAIKUS PREVENCIJOS KLAUSIMAIS						
1.1. Rengti smurto prieš vaikus prevencijos renginius, formuojančius visuomenės nepakantumą smurtui: skleisti informaciją apie vaiko teises per visuomenės informavimo priemones, įrengti lauko reklamą, leisti leidinius ir panašiai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, nevyriausybines organizacijas	2008–2010 metai	450	150	150	150
1.2. Surengti akciją „Smurtui prieš vaikus – NE“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybės, nevyriausybines organizacijas	2008–2010 metai	705	235	235	235
1.3. Plėtoti projektą „Saugūs ir sveiki mokykloje“	Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, savivaldybės	2008–2010 metai	700	300	200	200
1.4. Parengti ir išleisti pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymo metodines rekomendacijas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija	2009 metai	80	–	80	–
2. TOBULINTI SPECIALISTŲ, DIRBANČIŲ SU VAIKAIS, KVALIFIKACIJĄ SMURTO PREVENCIJOS IR PAGALBOS KLAUSIMAIS						
2.1. Rengti mokymus sveikatos priežiūros darbuotojams smurto prieš vaikus prevencijos, pagalbos vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, klausimais	Sveikatos apsaugos ministerija, savivaldybės	2008–2010 metai	150	50	50	50

Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų.)			
			iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais
2.2. Rengti mokymus mokyklų administracijai, socialiniams pedagogams ir psichologams smurto, priekabiavimo, patyčių prevencijos klausimais	Švietimo ir mokslo ministerija, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, Pedagogų profesinės raidos centras, savivaldybės	2008–2010 metai	310	50	160	100
2.3. Rengti mokymus vaiko teisių apsaugos specialistams ir socialiniams darbuotojams, dirbantiems su socialinės rizikos šeimomis, smurto prieš vaikus, prekybos žmonėmis (nepilnamečiais), seksualinės prievartos prieš vaikus prevencijos, pagalbos ir kontrolės klausimais	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2008–2010 metai	150	50	50	50
2.4. Suteikti policijos pareigūnams psichologinių žinių smurto prieš vaikus šeimoje klausimais, tobulinti jų profesinę kompetenciją, žinias smurto šeimoje klausimais	Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	2008–2010 metai	150	50	50	50
2.5. Suteikti teisėjams psichologinių žinių, kurių reikia darbui su vaiku liudytoju, nukentėjusiuoju ar įtariamuoju teismo procese, per apklausą	Teisingumo ministerija	2008–2010 metai	150	50	50	50
3. TOBULINTI TEISINĘ BAZĘ, PADĖSIANČIĄ UŽKIRSTI KELIĄ SMURTUI PRIEŠ VAIKUS						
3.1. Parengti ir išleisti medicininių ir psichologinių paslaugų teikimo vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ir jų tėvams metodines rekomendacijas	Sveikatos apsaugos ministerija	2009 metai	15	–	15	–
3.2. Parengti projektus teisės aktų, užtikrinančių veiksmingą vaikų apsaugą nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio	Kultūros ministerija, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba	2008 metai	–	–	–	–

Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų.)			
			iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais
4. TEIKTI PASLAUGAS VAIKAMS, NUKENTĖJUSIEMS NUO SMURTO, IR JŲ ŠEIMOS NARIAMS						
4.1. Parengti ir išleisti kompleksinių paslaugų organizavimo aprašą paslaugų nuo smurto nukentėjusiems vaikams ir jų šeimos nariams teikėjams	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2008–2009 metai	45	15	30	–
4.2. Organizuoti kompleksinių paslaugų teikimą vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ar netiesioginio šeimyninio smurto aukoms (liudininkams) ir jų šeimos nariams	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, apskričių viršininkų administracijos, savivaldybės	2008–2010 metai	1500	500	500	500
4.3. Inicijuoti ir įdiegti specialią nemokamą pagalbos telefono liniją vaikams	Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Ryšių reguliavimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2008–2010 metai	3232	1047 (iš jų 530 – turtui įsigyti)	1017	1168
4.4. Įrengti vaikų apklausos kambarius prie apskričių centrų policijos komisariatų (Alytaus miesto ir rajono, Utenos rajono, Tauragės rajono, Telšių rajono ir Marijampolės)	Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	2009–2010 metai	500	–	300 (iš jų 240 – turtui įsigyti)	200 (iš jų 160 – turtui įsigyti)
4.5. Finansuoti psichologinės pagalbos tarnybas, teikiančias psichologinės pagalbos telefonu paslaugas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybės	2009–2010 metai	1255	–	620	635
5. ORGANIZUOTI ALTERNATYVIAS POVEIKIO SMURTAUTOJAMS PRIEMONES						
5.1. Teikti laisvės atėmimo vietose ir pataisos inspekcijose psichologinę pagalbą asmenims, seksualiai ir kitaip išnaudojusiems vaikus	Kalėjimų departamentas prie Teisingumo ministerijos	2008–2010 metai	300	100	100	100
6. PLĖSTI TARPTAUTINĮ BENDRADARBIAVIMĄ						

Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų.)			
			iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais
6.1. Įgyvendinti bendrus tarptautinius projektus, susijusius su priemonėmis, skirtomis kovoti su prievarta prieš vaikus	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2008–2010 metai	90	30	30	30
7. IMTIS VEIKSMŲ IR PRIEMONIŲ SMURTUI IR PATYČIOMS MOKYKLOJE ŠALINTI						
7.1. Plėtoti ikimokyklinio ugdymo įstaigose smurto mažinimo programą „Zipio draugai“	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos	2008 metai	1100	500	300	300
7.2. Inicijuoti ir įdiegti pradinio ugdymo programą vykdančiose mokyklose smurto prevencijos programą „Second Step“	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos	2008–2009 metai	1444	550	500	394
7.3. Palaipsniui įdiegti pagrindinėse ir vidurinėse mokyklose smurto prevencijos programą OLWEUS	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, aukštosios mokyklos	2008–2010 metai	7610	2400	2410	2800
7.4. Įgyvendinti švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtinto Krizių valdymo mokyklose aprašo nuostatas	Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybės	2008–2009 metai	600	300	200	100
7.5. Įsteigti vaikų socializacijos centrus apskrityse	apskričių viršinių administracijos, Švietimo ir mokslo ministerija, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras	2008 metai	6000	2000	2000	2000
7.6. Organizuoti vaikų prieš smurtą grupių veiklą mokyklose	Švietimo ir mokslo ministerija, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos	2008–2010 metai	400	200	100	100

Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdyimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų.)			
			iš viso	2008 metais	2009 metais	2010 metais
8. VYKDYTI SMURTO PRIEŠ VAIKUS STEBĖSENĄ						
8.1. Atlikti Lietuvos vaikų ir jaunimo agresijos raiškos tendencijų tyrimą ir numatyti svarbiausių su vaikų ir jaunimo agresija ir smurto apraiškomis susijusių indikatorių (veiksnių) sistemos nustatymą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2009 metai	50	–	50	–
Iš viso iš jų turtui įsigyti			26986 930	8577 530	9197 240	9212 160

Programos pakeitimai:

Nr. [1215](#), 2008-11-24, Žin., 2008, Nr. 137-5419 (2008-11-29)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1215](#), 2008-11-24, Žin., 2008, Nr. 137-5419 (2008-11-29)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2008 M. BALANDŽIO 24 D. NUTARIMO NR. 392 "DĖL NACIONALINĖS SMURTO PRIEŠ VAIKUS PREVENCIJOS IR PAGALBOS VAIKAMS 2008-2010 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO" PAKEITIMO

*** Pabaiga ***

Redagavo Aušra Bodin (2008-12-01)

ausra.bodin@lrs.lt